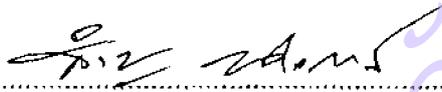

การพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์
วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์
โรงพยาบาลอินทร์บุรี
จังหวัดสิงห์บุรี

จิราพร คำรอด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาความสามารถในการ
ดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาใช้บริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี
จังหวัดสิงห์บุรี เสนอโดย นางสาวจิราพร คำรอด เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การพยาบาล

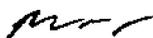

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์ไธมาส)
วันที่ 26 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2550

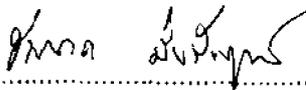
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี พวงเพ็ชร์)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(นางสาวนวลจันทร์ คงพานิช)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มา รับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี พวงเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์
ชื่อนักศึกษา	จิราพร กำรอด
สาขา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาใช้บริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการดูแลสุขภาพตนเองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพตนเองนั้น มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาใช้บริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรีได้ ถ้าได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสม จึงเป็นการวิจัยและพัฒนาโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา เริ่มตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการการพัฒนา การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยใช้แนวคิดการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น 4 ด้าน คือ 1) ด้านโภชนาการ 2) ด้านการป้องกันรักษาสุขภาพตนเอง 3) ด้านกิจวัตรประจำวัน และ 4) ด้านสุขภาพจิต เป็นกรอบการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความสามารถในการดูแลตนเองไม่เหมาะสมในทุกด้าน ซึ่งเกิดจากการขาดประสบการณ์ของชีวิต วุฒิภาวะที่ไม่สมบูรณ์ การขาดความรู้และขาดเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพตนเอง

2. แนวทางและวิธีการพัฒนาการดูแลสุขภาพตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น คือ การพัฒนาเพิ่มพูนองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องและเหมาะสม เสริมสร้างเจตคติที่ดีและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสามีและญาติในการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญคือ การพัฒนาแผนการเรียนรู้ควบคู่การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบรายกลุ่มร่วมกับการพัฒนาสื่อให้มีความเหมาะสมต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้

3. ผลการพัฒนาทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี สามารถนำความรู้กลับไปใช้ได้จริง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง ยิ่งขึ้น ซึ่งมีผลทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตั้งครรภ์ได้อย่างปลอดภัยไม่มีภาวะแทรกซ้อน ผลลัพธ์ที่ได้ ทำให้ทารกมีน้ำหนักตัวมากกว่า 2,500 กรัม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตมารดาและทารกหลังคลอดมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในครอบครัวได้อย่างมีความสุข

ประสบการณ์การวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ กิจกรรมการพัฒนาที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของผู้มารับบริการด้านสุขภาพอื่นๆ ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

3. as a result, the teenage pregnancy developed their knowledge, understanding, positive attitude, which can be used in real life and increase their participation in developing their capability in self healthcare. This reason made teenage pregnancy safe, no complicity. The new born baby weighs over 2,500 grams, resulting in good quality of live of the mother and the baby and live in a happy family.

Above all, the experience from the study provided a learning process by conducting the development activities that the patients and all participants were able to apply the development of self healthcare of the teenage pregnancy more effectively and at the same time bring the learning experience for developing self healthcare in any kinds of other healthcares.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ประกาศขอบคุณการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลชลี พวงเพชร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะขันหมาก ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคุณนวลจันทร์ คงพานิช กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่แผนกฝากครรภ์และเจ้าหน้าที่แผนกห้องคลอดทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือและคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัย ขอขอบคุณกำลังใจจากพี่ๆ แดนไกลทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณทุกแรงผลักดันจากญาติพี่น้องทุกคน

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อมหนู และคุณแม่ปทุมวัน คำรอด ที่เป็นกำลังใจและความห่วงใยด้วยดีตลอดมาจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

จิราพร คำรอด

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
บริบทพื้นที่.....	9
การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น.....	10
ภาวะเสี่ยงและปัญหาของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลตนเอง.....	18
การดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น.....	22
ความสามารถในการดูแลตนเอง.....	30
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	33
แนวคิดโรงเรียนพ่อแม่.....	43
วิธีการทางสุขศึกษา.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสุขศึกษา.....	48
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	51
คำถามการวิจัย.....	51
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	51
วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
สภาพปัจจุบันของการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	57

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ)	
ปัญหาและอุปสรรคในความสามารถในการดูแลตนเองของหญิง ตั้งครรภ์วัยรุ่น.....	69
บทที่ 4	
แนวทางและวิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาความ สามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนก ฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	74
คำถามการวิจัย.....	74
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	74
วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
แนวทางและวิธีการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิง ตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	77
ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาล อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	81
บทที่ 5	
การพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับ บริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	84
คำถามการวิจัย.....	84
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	84
วิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	84
การพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัด สิงห์บุรี.....	86
ผลการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัด สิงห์บุรี.....	93
การพัฒนาระบบการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถในการดูแล ตนเองของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.....	109

	หน้า
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
สรุปผลการวิจัย.....	113
อภิปรายผลการวิจัย.....	116
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	118
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	125
ภาคผนวก ข แผนการให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น.....	138
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	156

สารบัญญัตราสาร

		หน้า
ตาราง 1	แสดงชนิดการเรียรนรู้กับกลวิธีทางสุขศึกษา	48
ตาราง 2	แสดงคุณลักษณะของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนก ฝากครรรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จ้งหวัดสิงห์บุรี (n=30).....	57
ตาราง 3	จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้าน โภชนาการของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น (n=30).....	58
ตาราง 4	จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้านการ ป้องกันรักษาสุขภาพตนเองของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น (n=30).....	61
ตาราง 5	จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้านกิจวัตร ประจำวันของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น (n=30).....	64
ตาราง 6	จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้าน สุขภาพจิตของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น (n=30).....	67
ตาราง 7	สภาพการดูแลตนเอง ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความสามารถใน การดูแลตนเองของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น.....	71
ตาราง 8	ผลการสัมภาษณ์สภาพปัญหาการดูแลหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นจาก กลุ่มเป้าหมายรวม.....	73
ตาราง 9	แนวทางการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรรภ์ วัยรุ่น.....	80
ตาราง 10	คุณลักษณะของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการในแผนกฝากครรรภ์ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จ้งหวัดสิงห์บุรี.....	94
ตาราง 11	จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้านโภชนาการ ของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น เปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนา.....	95
ตาราง 12	จำนวนและร้อยละของความสามารถในการดูแลตนเองด้านการป้องกัน รักษาสุขภาพของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น เปรียบเทียบก่อนและหลังการ พัฒนา.....	98
ตาราง 13	จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้านกิจวัตร ประจำวัน ของหญิงตั้งครรรภ์วัยรุ่น (n=12) เปรียบเทียบก่อนและหลังการ พัฒนา.....	102

	หน้า
ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของระดับความสามารถในการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิต ของ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนา.....	104
ตาราง 15 น้ำหนักของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นตามไตรมาส (n=12).....	107
ตาราง 16 การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของหญิงตั้งครรภ์เมื่อมาคลอดและน้ำหนักทารก แรกคลอด (n=12).....	108

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 โครงสร้างของความสามารถในการดูแลตนเอง.....	31
ภาพ 2 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	36
ภาพ 3 การประชุมกลุ่มเพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จ.....	83
ภาพ 4 คุณพรศรี นุสโร ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม.....	90
ภาพ 5 หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นร่วมทำกิจกรรมกลุ่มครั้งที่ 1.....	90
ภาพ 6 หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นศึกษาข้อมูลและตอบแบบสอบถาม.....	91
ภาพ 7 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการออกกกำลังกายขณะตั้งครรภ์.....	92